

COOLIA

Contactblad van de Nederlandse Mycologische Vereniging

Redactie: P. B. Jansen, Paul Windhausenweg 26, Breda
F. A. v. d. Bergh, Cressantlaan 17, Alkmaar

Mycena tintinnabulum in Nederland

Op 17 januari 1971 vonden we op een sterk verrotte beukestomp vier dichte bundels, totaal meer dan 100 exemplaren, van een kleine *Mycenasoort*. Niet alleen de datum was opmerkelijk, maar ook de vindplaats. De vondst werd n.l. gedaan in het staatsbos "De Oostereng" gelegen tussen Bennekom en Renkum onder de gemeente Wageningen, een gebied, dat wij mycologisch altijd weinig interessant hadden gevonden. Het bestaat uit denne-, douglas-, en larixaanplantingen, gemengd met lanen van Amerikaanse eik, berk en beuk op droge, zure, grofkorrelige zandgrond.

De eerste indruk was, dat we met een dwergvorm van *Mycena galericulata* of *M. inclinata* te doen hadden. Bij de determinatie bleek echter al gauw, dat dit *M. tintinnabulum* moest zijn. Er staat een verkleinde afbeelding van in de *Paddestoelengids* van M. Lange. Het kleine plukje uit de bundel, dat er naast staat afgebeeld is ongeveer de ware grootte en de kleur van dit laatste plaatje komt meer overeen met die van onze vondsten.

De determinatie gaf niet zoveel moeilijkheden. Er zijn duidelijke microscopische kenmerken: heel kleine sporen n.l. $5-6 \times 2\frac{1}{2}-3$ μ , gladde hoedhuidhyphen (nogal ongewoon in deze *Mycenagroep*), marginale cystiden met korte of langere uitsteeksels, die soms zelfs vertakt zijn, (zie afbeelding), de hoedhuidhyphen zijn dun: $1\frac{1}{2}-4$ μ breed en hebben een gelatineuse laag, zodat ze 4-6 μ van elkaar liggen.

Macroscopische kenmerken: de verschijning in de winter (november - februari) in ons geval na een periode van vrij sterke vorst, kleine paddestoeltjes, die in zeer dichte bundels van tientallen ex. groeien op loofhoutstompen.

Hoedjes tot iets meer dan 1 cm in doorsnee, kleverig, glanzend, verschillend van kleur: van lichtbruin-crème wanneer ze onder de bladeren hebben gezeten, anders bruin tot zwart-bruin met lichtere rand, gestreept tot gegroefd, hoedhuid dik en taai. Stelen tot 4 cm lang en ongeveer 1 mm dik, maar bovenaan soms tot het dubbele verbreed, onder vaak ook wat breder. Kleur onder zwart-bruin, naar boven steeds lichter van rossig bruin tot bijna wit, prachtig glanzend, (maar niet zo mooi goudkleurig als van *M. inclinata*) stevig en taai en onderaan bezet met witte haren.

Plaatjes eerst van de hoedrand naar boven lopend en dan langs de steel iets aflopend. Om de cystiden te zien te krijgen, hadden we wel enige moeite, omdat de lamellen ook vrij taai zijn en je het preparaat wel flink uit elkaar moet halen om ze te voorschijn te brengen.

Op 12 december 1971 zijn we weer eens gaan kijken.

Alles zat dik onder het dorre blad, maar we ontdekten al gauw, dat ze weer in aantocht waren, al was het nog maar in de vorm van heel kleine bijna witte knopjes.

9 januari 1972 waren ze flink ontwikkeld en hadden ze bruine hoeden, 22 jan. prachtige bundels, maar niet zoveel als het vorige jaar; 27 febr. nog steeds enkele vrij goede exemplaren, maar de meeste waren verdroogd of lagen slap tegen de grond, donker zwart-bruin.

Over de naam is, zoals bij de meeste paddestoelen veel te vertellen.

De New Checklist 1960 zegt: *M. tintinnabulum* (Fr., 1838) Quélet, 1872, s. J. Lange, Kühner non al.

J. Lange (Fl. Ag. Dan. II, p. 45) wijst er op, dat de opvatting van Fries:

'Ic. sel. tab. 80 fig. 4 en die van Bresadola: Iconogr. pl. 247' beslist een heel andere is. Ook Ricken beschrijft onder deze naam een meestal solitair voorkomende soort en geeft als microscopische kenmerken: "Cystiden pfriemlich, Sporen 9 - 10 x 5 - 7 μ ", dus ook heel anders. Lange baseert zijn naamgeving op de beschrijving van Schroeter (1889), die een cespitose soort beschrijft en voor het eerst naar sporen en cystiden heeft gekeken. Ook de Flore houdt zich aan de beschrijving van Schroeter en deze komt dus ook overeen met die van onze vondst, zodat dit ook wordt: *M. tintinnabulum* Fr., sensu Schroeter.

Voorkomen in Nederland: behalve in de al genoemde Paddestoelengids, die oorspronkelijk een Deense uitgave is, vonden we in geen enkel Ned. boek deze paddestoeltjes beschreven, ook niet in de Ned. Mycena's van Oort. In Fungus geen enkele vermelding, in Leiden geen gedroogd materiaal (van onze vondst nu wel). Huijsman heeft 1 vondst vastgesteld van materiaal verzameld door Swanenburg de Veye in de tweede helft van december 1934 op een eikestronk in Gieten (Dr.) in een eikebosje met een dikke humuslaag op kalkloze keileembodem. Dit materiaal bevindt zich in het herbarium van Huijsman. Of deze soort nu werkelijk zo zeldzaam is, valt niet te zeggen. Het kan ook zijn, dat de mycologen in deze tijd van het jaar niet genoeg naar paddestoelen kijken!

We zijn erg benieuwd naar verdere meldingen. Misschien kan dit verhaaltje er toe bijdragen.

Frans en Dien Tjallingii.

Marterlaan 10

Wageningen.